

از قرارداد با چین چه می‌دانیم؟

حسن بهگر

ماجرا از 7 تیر 1399 آغاز شد، روزی که محمود احمدی‌نژاد گفت: «دولت ایران مخفیانه در حال امضای قراردادی 25 ساله با یک دولت خارجی است.» عباس موسوی، سخنگوی وزارت امور خارجه، در واکنش به این سخنان گفت که این وزارتخانه شاید این سند را بعد از تصویب در چین منتشر کند. او همچنین ادعای وجود «ابهامات» در این قرارداد را رد کرد.

واژه «شاید» که او بکار برد، جالب توجه است زیرا جمهوری اسلامی تا کنون بسیاری از قراردادهای از جمله قراردادهای نفتی را به مجلس هم نبرده و تنش بین جناح‌ها برای کسب قدرت و اتهام زنی فروش کشور را در دوره‌های گوناگونی شاهد بوده ایم. از جمله جنجال برای قرارداد کرسنت در دوره‌ی خاتمی که با رشوه گرفتن مهدی هاشمی برپا شد و نتیجه هم فسخ قرارداد و محکومیت ایران در دادگاه لاهه و میلیاردی خسارت وارده به ملت ایران بود و نتیجه شفاف را هم تا کنون به اطلاع مردم نرسانده اند.

آنچه از این قرارداد می‌دانیم

آنچه تا کنون مشخص شده است اینست که دو کشور چین و ایران از سال 2016 توافق نامه همکاری گسترده‌ی استراتژیکی را امضا کرده اند. برخی این موافقتنامه‌های 17 فقره دانسته اند. بسیاری از بخش‌های این توافق‌های امضاء شده که نهایی نشده، مهر محرمانه خورده و انتشار بیرونی نیافته است.

همینقدر می دانیم که چین معادل 280 میلیارد دلار در بخش های نفت، گاز و پتروشیمی ایران سرمایه گذاری خواهد کرد. 120 میلیارد دلار برای کمک به بهسازی زیرساخت های ایران به ویژه بخش حمل و نقل سرمایه گذاری خواهد شد. این مبالغ که به دلار محاسبه شده، درحقیقت با یوان معامله خواهد شد و دلار آمریکایی نقشی نخواهد داشت.

به گزارش رویترز، در ماه ژوئیه بین 4/4 تا 11 میلیون بشکه نفت ایران به چین صادر شد.

براساس اطلاعات دولت ترامپ، این بدان معنی است که در حال حاضر حدود 50 تا 70 درصد از کل صادرات نفت ایران به چین می رود، و مابقی به سوریه. (1)

این قرارداد چه فوایدی برای چین و ایران دارد

چین جایگاهی برای خود را در خلیج فارس به دست خواهد آورد و به رژیم فرصت خواهد تا از وابستگی اقتصادی به غرب رها شود. این بدان معنی است که جمهوری اسلامی برای ادامه مقاومت علیه ایالات متحده و متحدانش فرصت کافی خواهد داشت. چین در زیرساخت های ایران از جمله حمل و نقل و انرژی سرمایه گذاری می کند و در عوض به نفت ایران با تخفیف دسترسی خواهد یافت. صحبت از حق استقرار پنج هزار نیروی نظامی برای حفاظت از امنیت دارایی های راهبردی در کشور نیز شده است. (این امر بسیار مهمی است و با استقلال کشور صریحا منافات دارد)

ایران کمک بزرگی در کشیدن راه آهن 920 کیلومتری بین تهران و مشهد از روسیه و چین دریافت کرده است و خواستار برقی کردن این خط راه آهن است. اهمیت نقل و انتقال این خط ارتباطی در انتقال نفت و گاز برای چین و روسیه بسیار مهم است. به یمن تحریم های آمریکا، غرب در این پروژه هم غایب است.

انتظار می رود چینی ها تأسیس بیمارستان در مشهد، دومین شهر بزرگ ایران را با جمعیتی بیش از 3 میلیون نفر بر عهده بگیرند. دولت ایران در ماه اوت برنامه ای را برای جذب گردشگران چینی با برداشتن محدودیت در صدور ویزای توریستی اعلام کرد. گردشگران چینی می توانند میلیارد ها دلار وارد ایران کنند.

چین بزرگترین شریک تجارت خارجی ایران است و سهمش 31 درصد از صادرات و 37 درصد از واردات است.

در داخل چه خبر؟

در بخش اصلاح طلبان، مطهری نظری در مورد قرارداد نداده و فقط دغدغه ی مسلمانان ایغور در چین را دارد که چرا مساجدشان تخریب شده است.

صادق زیبا کلام گفته : برخلاف بسیاری از مسئولینمان که مرید و سرسپرده روسها و چینیها شدهاند، ایرانیان تحصیلکرده تر نه به چین و نه به روسیه اعتمادی ندارند که قاعدتاً مقصودش خودش است.

عباس عبدی نوشته : بدون اصلاحات سیاسی داخلی هیچ اقدام خارجی نمیتواند مفید باشد.

رضا زبیب، دستیار وزیر خارجه در امور آسیای شرقی در توضیح اینکه این قرارداد شامل چه چیزهایی می شود گفته : « اول، همکاریهای جامع دو کشور در امور سیاسی، شامل دوجانبه و منطقه ای و بین المللی؛ دوم، همکاریهای دو کشور در حوزه دفاعی و امنیتی، از جمله مبارزه با تروریسم و افراطیگری و نهایتاً به طور طبیعی حوزه اقتصادی که در اینجا حوزه بسیار گسترده ای دارد، از مسائل انرژی، آبی، تکنولوژی، زیرساختها و همه اینها پیشبینی شده است. تحقق رکن بسیار بزرگی از این سند بر عهده بخش خصوصی است.» وی بر آنست که «شاید حدود 75 درصد بخش خوبی از مسیر را با هم جلو رفته ایم، اما هنوز کار تمام نیست» (2)

احمد زیدآبادی، روزنامه نگار، با این عقیده که این تصمیم به معنی چرخش جمهوری اسلامی به سمت شرق است هم نظر نیست. او میگوید هدف از این حرکت ورود به بازی قوانین بین المللی و خداحافظی با سیاستهای ۴۰ سال گذشته است.

«محمدرضا صباغیان» نماینده مجلس گفت: «ما تجربه ی تلخ برجام را داریم، لذا نظارت را نباید فراموش کرد، چرا که احساس می شود دولت می خواهد با این قرارداد، شکست تلخ برجام را جبران کند، اما نظارت مجلس نباید فراموش شود. در واقع نباید اجازه داد آشی را که آقای ظریف و دولت می پزند، ما در ۲۰ دقیقه همچون برجام سربکشیم.»

«محمدحسن آصفری» دیگر نماینده مجلس هم تأکید کرد: «نمایندگان

باید در جریان جزئیات قرارداد ۲۵ ساله با چین باشند.»

نتیجه

گرچه این قرارداد نهایی نشده ولی همه چیز حاکی از مصمم بودن خامنه ای برای عقد آن است. چنانکه مصباحی مقدم عضو مجمع تشخیص مصلحت می گوید: «دلبستگی دولت به غرب بسیار روشن است، سند همکاری 25 ساله با چین هم بعد از این است که رهبری پیام خاصی و فرد خاصی را (به چین) فرستادند و با رئیس جمهوری چین گفتگو کردند. تا پیش از این، این عزم در رفتار دولت ما دیده نشد.» (3)

به عبارت دیگر این خواست رهبری است و نه خواست دولت. حال باید دید دولتی که برجام را به امضاء رسانده و همه میدانند که چشمش به دست غرب است، چگونه می تواند این قرارداد را امضاء کند.

«علی ربیعی سخنگوی دولت با بیان اینکه اساساً تقسیم بندی غرب و شرق در سیاست خارجی ما جایگاهی ندارد، گفت: جمهوری اسلامی اساساً در این زمینه خود را محدود نمی کند و آماده ی همکاری با همه کشورهای و محدودیت ما در این زمینه محدود به رژیم صهیونیستی و تحریم گران است.»

بدین ترتیب سیاست موازنه منفی که بر سر در وزارت امور خارجه است باید کنده شود چون خبر از سیاست موازنه مثبت است. با وجود اینکه سخنگوی دولت با این سیاست جدید خود را موافق نشان می دهد پشت پرده خبرهای دیگری هست از جمله اینکه قالبیافته در ملاقات با رهبر طرح اقتصادی عرضه می کند و موجب گلایه روحانی می شود. (4)

مشکل دیگر این قرارداد تضاد آن با قانون اساسی اسلامی است :

اصل 153 : هرگونه قرارداد که موجب سلطه بیگانه بر منابع طبیعی، اقتصادی، فرهنگ، ارتش و دیگر شئون کشور گردد ممنوع است.

این آشکار است که خامنه ای برای رهایی از تنگنای مالی و انزوای بین المللی چون پشتیبانی مردمی ندارد و از جانب دیگر شایع است که در فکر ابقای سلطنت آل خامنه ای است، ناچار است که به دولتهای خارجی متکی شود و فعلاً به شرق پناه می برد و همانطور که بارها مجلس را دور زده، قانون اساسی را هم دور خواهد زد.

در شرق دستکم دیگر صحبت از دموکراسی و حقوق بشر نخواهد بود، گو اینکه در غرب هم خبری نبود. اگر دموکراسی بود برای خودشان بود ولی

همین بهانه‌ی تبلیغاتی هم گرفته خواهد شد.

متضرر واقعی ملت ایران و جنبش دموکراسی خواهی ایران است که نه اپوزیسیون منسجمی دارد و نه پشتیبان جهانی. غرب دمکراتیک که هیچوقت اعتنایی به او نکرده، شرق غیر دمکراتیک هم که تکلیفش روشن است. ظاهراً لیبرال‌ها تنها نیرویی هستند که اساساً نظر به داخل و به مردم ایران دارند. باقی هر کدام به افقی بیرون از مرزها نگاه می‌کنند.

جمعه - 27 تیر 1399

17/07-2020

(1)

-<https://www.dagensps.se/bors-finans/ravaror/kina-importerar-stora-mangder-olja-fran-iran>

(2)

<https://aftabnews.ir/fa/news/660514/%D9%88%D8%A7%DA%A9%D9%86%D8%B4-%D9%85%D8%B7%D9%87%D8%B1%DB%8C-%D8%B2%DB%8C%D8%A8%D8%A7%DA%A9%D9%84%D8%A7%D9%85-%D9%88-%D8%B9%D8%A8%D8%A7%D8%B3-%D8%B9%D8%A8%D8%AF%DB%8C-%D8%A8%D9%87-%D9%82%D8%B1%D8%A7%D8%B1%D8%AF%D8%A7%D8%AF-%DB%B2%DB%B5-%D8%B3%D8%A7%D9%84%D9%87-%D8%A7%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D8%A8%D8%A7-%DA%86%DB%8C%D9%86>

(3)

<http://www.jahannews.com/news/733427/%D9%85%D8%B5%D8%A8%D8%A7%D8%AD%DB%8C-%D9%85%D9%82%D8%AF%D9%85-%D8%AF%D9%84%D8%A8%D8%B3%D8%AA%DA%AF%DB%8C-%D8%AF%D9%88%D9%84%D8%AA-%D8%BA%D8%B1%D8%A8-%D8%B1%D9%88%D8%B4%D9%86>

(4)

طبق شنیده‌ها در جلسه اخیر سران قوا، حسن روحانی، رئیس‌جمهوری به محمد باقر قالیباف، رئیس مجلس با ناراحتی گله می‌کند و می‌گوید شما در دیدار با رهبری بسته اقتصادی رونمایی کردید در حالی که رهبری گفتند "فرمانده جنگ اقتصادی دولت و بنده هستم!"

<https://www.asriran.com/fa/news/737597/%D8%AF%D8%B1%DA%AF%DB%8C%D8%B1%DB%8C-%D9%84%D9%81%D8%B8%DB%8C-%D8%B1%D9%88%D8%AD%D8%A7%D9%86%DB%8C-%D9%88-%D9%82%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A8%D8%A7%D9%81-%D8%AF%D8%B1-%D8%AC%D9%84%D8%B3%D9%87-%D8%B3%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D9%82%D9%88%D8%A7-%D8%AA%DA%A9%D8%B0%DB%8C%D8%A8-%D8%B4%D8%AF>